

Afschotregistratie ganzen en Smienten (P5)

Rapportage seizoen 2005-2006

Afschotregistratie ganzen en Smienten (P5)

Rapportage seizoen 2005-2006

Jan Ger Oord

Hugh Jansman

Frans van Bommel

Bart Ebbinge

**Alterra – Technische rapportage: Afschotregistratie ganzen en Smienten –
2005/2006**

Alterra, Wageningen, 2006

Introductie

LNV maakt beleid voor opvang ter bescherming van de ganzen en Smienten en voor het beheersbaar houden van de kosten van landbouwschadevergoeding. Alterra is gevraagd te onderzoeken hoe effectief en doelmatig het aanwijzen van foerageergebieden, en het door verjaging concentreren van ganzen en Smienten binnen deze foerageergebieden, is. Om het beleid te kunnen evalueren is het van belang te weten of de aantallen in Nederland overwinterende ganzen en Smienten niet negatief beïnvloed wordt door dit nieuwe beleid.

Een van de ingestelde maatregelen is het verjagen met ondersteunend afschot van Grauwe gans, Kolgans en Smient buiten de foerageergebieden. Of daarvan een wezenlijke invloed op de omvang van de ganzen en Smienten populatie is te verwachten dient te worden nagegaan. Om de aantallen geschoten vogels te kunnen bepalen dient een goede afschotregistratie te worden opgezet.

Vraagstelling

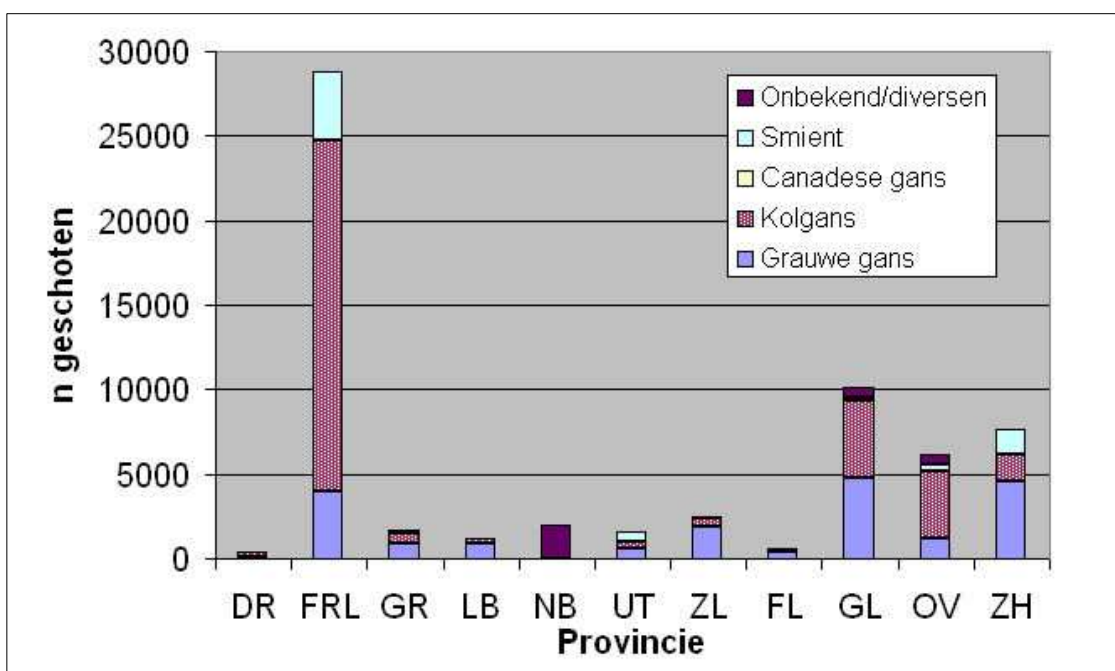
Wat is de kwantitatieve bijdrage van ondersteunend afschot bij verjagingsacties aan sterfte in ganzen- en Smientenpopulaties?

Resultaten

Een compleet overzicht van de afschotcijfers is op dit moment niet mogelijk. Hoewel veel moeite door WBE's, FBE's en Provincies is gedaan om de gegevens te vergaren, schort het voornamelijk aan de opzet van de gegevensverzameling. Duidelijk is dat de provincies geen uniform registratiesysteem hanteren waardoor het niet mogelijk is een totaal overzicht te geven en ook niet om bepaalde berekeningen uit te voeren. Voor enkele provincies is niet bekend hoeveel acties zijn verricht, hoeveel ontheffingen zijn verleend of is het aantal geschoten vogels niet gespecificeerd (zie bijlage 1 en 2). Ook is de locatie aanduiding is ontbrekend of moeilijk in een GIS om te zetten. Zie de bijlagen voor een totaaloverzicht; in tabel 1 staan de aantallen geschoten vogels per provincie met het totaal voor Nederland. De categorie onbekend/divers bevat voor sommige gevallen ook de doelsoorten Grauwe gans, Kolgans en Smient (Noord-Brabant), maar ook soorten als: soepgans, Nijlgans, Canadese gans etc., dit wisselt echter per Provincie. Het verschilt per provincie of deze soorten wel of niet in de registratie zijn meegenomen. Voor Noord-Holland is de ontheffing in februari 2006 ingetrokken. Er zijn van deze provincie vooralsnog geen gegevens verkregen.

Afschotgegevens	DR	FRL	GR	LB	NB	UT	ZL	FL	GL	OV	ZH	totaal
Grauwe gans	146	3939	911	890		643	1874	403	4767	1209	4542	19324
Kolgans	208	20755	611	314		374	549	102	4544	3953	1601	33011
Canadese gans							62					62
Smient	4	4091	207			542			200	361	1500	6905
Onbekend/diversen			3		1949			48	607	588		3195
totaal	358	28785	1732	1204	1949	1559	2485	553	10118	6111	7643	62497
% algeheel totaal	0,6	46,1	2,8	1,9	3,1	2,5	4,0	0,9	16,2	9,8	12,2	100

Tabel 1: Aantallen geschoten ganzen en smienten in seizoen 2005-2006.

Figuur 1: Aantallen geschoten ganzen en Smienten per provincie voor seizoen 2005-2006.

Conclusie & discussie.

De registratie verloopt niet uniform met betrekking tot de verzamelde gegevens en tevens qua tijdschema waarop de gegevens beschikbaar komen. Het is dan ook van belang dat dit voor het komende seizoen te verbeteren. Vandaar dat wordt aanbevolen om een beter afgestemde registratie in te voeren (zie ook aanbevelingen).

Tabel 1 en figuur 1 tonen dat in Friesland verruit het meeste afschot is verricht (46% van het totaal). Ongeveer een derde van alle Kolganzen (20.755) werd in deze provincie geschoten. Voor de inwerkingtreding van de FF-wet werden in seizoen 1997/1998 ruim 55.000 Kolganzen geschoten. In de jaren daarna werd dit sterk minder (Nieuwsbrief 6, KNJV). In het kader van schadebestrijding zijn afgelopen seizoen (2005-'06) tenminste 33.011 Kolganzen geschoten.

	n	n geschoten	%
Smient	774834	6905	0.9
Grauwe gans	228591	19324	8.5
Kolgans	767939	33011	4.3

Tabel 2: Globale omvang van de afschot op de geschatte maximale winterpopulatie. n = geschatte wintermaximum (maand januari; methode: aantal getelde vogels in de monitoringsgebieden + overig geteld + bijschatting (tabel 4.1 in SOVON watervogeltelling 2004/2005); n geschoten = aantal opgegeven geschoten vogels in seizoen 2005/2006; % is percentage van de geschatte winterpopulatie wat is afgeschoten.

Indien de afschotgegevens worden uitgezet tegen het geschatte aantal aanwezige vogels in een winter (tabel 2) dan blijkt van de Grauwe gans bijna 9% afgeschoten te worden, tegen

4% en 1% voor respectievelijk Kolgans en Smient. Er zit natuurlijk veel storing in deze getallen aangezien de tellingen deels geschat zijn en daarnaast omdat de piekmaand in het voorgaande winterseizoen wordt vergeleken met de gehele schadebestrijdingsperiode in het afgelopen jaar. Vervolgonderzoek moet uitwijzen of de huidige intensiteit van schadebestrijding van invloed is voor de populaties. Deze zijn namelijk van meer factoren afhankelijk dan alleen de winterafschot in Nederland.

Aanbevelingen

Om de afschotgegevens beter te kunnen uitwerken is het van belang dat de registratie meer uniform verloopt. In Bijlage 3 is een concept tabel opgenomen met de gewenste velden. Samengevat heeft het betrekking op:

Machtigingsnummer	Doorschrijving ontheffing door FBE/WBE/provincie aan grondgebruiker
Naam/adresgegevens	Grondgebruiker / ontheffingshouder
Wildbeheerseenheid	WBE waarbinnen de gronden van de betreffende grondgebruiker/ontheffinghouder liggen
Diersoort ontheffing	Diersoort(en) waarvoor ontheffing is verleend
Preventieve maatregelen	Preventieve maatregelen ide on de gronden van de ontheffinghouder zijn genomen
Heeft er afschot plaatsgevonden	Ja/nee
Aantal acties met geweer	Aantal acties met geweer, waarbij het doel het schieten van 1 of meer ganzen/smienten was
Aantal geschoten dieren	Aantal geschoten dieren met vermelding van de soort

Literatuur

Nieuwsbrief nr 6 WBE-Databank, KNJV, Amersfoort.

Roomen M. van, van Winden E., Hustings F., Koffijberg K., Kleefstra R., SOVON Ganzen- en zwanenwerkgroep & Soldaat L. In prep. Watervogels in Nederland in 2004/2005.

SOVON-monitoringrapport, RIZA-rapport. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Bijlage 1

Provincies:	DR	FRL	GR	LB	NB	UT	ZL	FL	GL	OV	NH*	ZH	Totaal [@]
Ontheffingen/rapportages:													
Aantal machtigingen/ontheffingen	28	1334	295	84	83		242		418	252		322	3058
Geen gebruik					5		2						7
Rapportageformulier Retour	27	1267	252		78		187						1811
Niet retour	1	67	43	7	5		44						167
Aantal acties/geschoten dieren:													
Grauwe gans	146	3939	911	890		643	1874	403	4767	1209		4542	19324
Kolgans	208	20755	611	314		374	549	102	4544	3953		1601	33011
Canadese gans							62						62
Smient	4	4091	207			542			200	361		1500	6905
Onbekend/diversen			3		1949			48	607	588			3195
 Ganzen/smienten totaal	358	28785	1732	1204	1949	1559	2485	553	10118	6111	0	7643	62497
Geschoten geringde kolganzen		7			1	7			2				17
% geringde KG op geschoten		0.034			0.051 [#]	1.872			0.044				0.051
% geringde KG op gevangen:													
Aantal acties	202		2805		757			208	4961	3128			12061
Geschoten dieren per actie	1.77		0.62		2.57			2.66	2.04	1.95			11.61
Geschoten dieren per ontheffing		22.72							24.21	24.25			71.18
Aantal ontheffingen zonder afschot	7	362	75	1			48	55					548

Afschotregistratiegegevens per provincie voor seizoen 2005-2006. [@]Totaalkolom niet correct vanwege ontbrekende gegevens. * In Noord Holland is de ontheffing in februari ingetrokken; geen gegevens aangeleverd. [#]Berekent op het aantal onbekende geschoten vogels (Kolgans niet gespecificeerd); derhalve een onderschatting. Lege cel: geen data.

Bijlage 2

Deelgebieden \ Provincies	DR	FRL	GR	LB	NB	UT	ZL	FL	GL	OV	ZH
Aangegeven per deelgebied	nee	ja	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja	nee	nee
Aangegeven per WBE	nee	nee	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja
Herleid tot deelgebieden	ja	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Herleid tot WBE	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee

Registratiegegevens per deelgebied per provincie.

Bijlage 3:

Gegevens grondgebruiker/ontheffinghouder						Diersoort	Preventieve maatregelen							Ondersteunend afschot										Opmerkingen		
Machtigingsnr.	Naam	Adres	Postcode	Woonplaats	Wildbeheereenheid		Rapportage retour	Grauwe gans	Smient	Vluggen	Vogelverschrikkers	Gaskanon	In de lucht schieten	enz.	Ja/nee	Aantal acties					Geschoten dieren					Totaal
						oktober										november	december	januari	februari	maart	Totaal acties	Grauwe gans	Kolgans	Smient		
AB123	J. Boerhof	Graswei 2	1234AB	Hoeve	Jachtlust	j	x	x	x	x		x		j	3	6	12	5	8	7	41	7	11	3	21	
CD456	W. Graan	Akker 26	5678CD	Terpen	Diana	j		x		x	x			j	4	5	1	0	2	2	14	0	4	1	5	
EF789	S. Bietje	Landweg 6	9101EF	Terpen	Diana	j	x	x		x		x	x	n												
GH1011	B. Boerema	Bosrand 1	2345GH	Hoeve	Jachtlust	n																				Vervallen

Voorbeeldtabel voor verbeterde registratie van afschot.